

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Henrieta Mandzáková

Organizačné formy na hodinách slovenského jazyka a literatúry

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Henrieta Mandzákova

Kontakt na autora: Gymnázium arm. gen. L. Svobodu, Komenského 4, 066 01 Humenné
henrietamandzakova@gmail.com

Názov OPS/OSO: Organizačné formy na hodinách slovenského jazyka a literatúry

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
XII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Emília Lapčáková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

organizačné formy, exkurzia, projektové vyučovanie, beseda

Anotácia

Práca sa zaoberá niektorými typmi organizačných foriem na hodinách slovenského jazyka a literatúry. Popisuje aktivity, činnosti učiteľa i žiakov, podrobne analyzuje jednotlivé kroky súvisiace s konkrétnou organizačnou formou (prípravnú i realizačnú fázu organizačnej formy, zhodnotenie, pozitíva i možné opatrenia do budúcnosti,...). Súčasťou práce je kompletný scenár vyučovacích jednotiek. V práci uvádzam inšpirácie, ako sprostredkovať žiakovi zážitkové učenie.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Metódy a formy práce podporujúce rozvoj myslenia a kreativity žiakov	1371/2014 – KV
Praktické uplatňovanie kreativizujúcich a aktivizujúcich metód a koncepcií v edukácii so zameraním na rozvíjanie kooperatívnych zručností žiakov	1060/2013 – KV
Aplikácia moderných vyučovacích metód a koncepcií vo vyučovaní predmetu slovenský jazyk a literatúra	1257/2013 – KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 ORGANIZAČNÁ FORMA – EXKURZIA	7
1.1 Exkurzia vo výchovno-vzdelávacom procese: Literárna Orava.....	7
2 ORGANIZAČNÁ FORMA – PROJEKTOVÉ VYUČOVANIE	13
2.1 Projektové vyučovanie vo výchovno-vzdelávacom procese: Osobnosti nášho gymnázia	14
3 ORGANIZAČNÁ FORMA – BESEDA	19
3.1 Beseda vo výchovno-vzdelávacom procese: Beseda o knihe B. Bergerovej: Najväčší biznis môjho života	19
ZÁVER	23
ZOZNAM PRÍLOH	26

ÚVOD

Všetko okolo nás sa mení, vyvíja. Mení sa spoločnosť, a preto niet divu, že aj požiadavky súčasného žiaka na výchovno-vzdelávací proces sú iné, než si pamätáme z konca minulého storočia. Zvedavému človeku už zďaleka nestačí to, čo bolo typické pre tzv. tradičnú školu. Systém výučby si akosi prirodzene vyžaduje svoju modernizáciu. Žiakovi nestačí byť iba „konzumentom rôznych informácií“, chce sám participovať na ich získavaní, spracovaní i prezentovaní. Učiteľská prax mi ukazuje, že kumulácia všetkých aktivít vo vyučovacom procese na bedrá učiteľa, zďaleka neprináša také výsledky, aké by sa očakávali. Uvedomujem si, že pokiaľ chceme mať vzdelaných, tvorivých či empatických ľudí, musíme do procesu vzdelávania a výchovy zapojiť aj ich samotných. Vytvoriť im priestor, v ktorom sa budú môcť realizovať, v ktorom „zažijú vzdelávanie“, aby si dlhodobo pamätali to, k čomu sa dopracovali „vlastnými“ silami. Zatraktívniť vyučovací proces možno rôzne (vhodným výberom metód či foriem vzdelávania). V každom prípade sa to dá.

Práca **Organizačné formy na hodinách slovenského jazyka a literatúry** pozostáva z troch hlavných kapitol, ktoré majú aj svoje podkapitoly.

Štruktúra všetkých troch kapitol OPS (overená pedagogická skúsenosť) je v podstate rovnaká. Vo všetkých troch sa venujem aplikácii, praktickému využitiu troch organizačných foriem, a to projektového vyučovania. V úvode každej z nich krátko uvádzam teoretické východiská – v prvej kapitole je to exkurzia, v jej podkapitole analyzujem konkrétnu podobu exkurzie v praxi, je ňou exkurzia *Literárna Orava*; v druhej kapitole sa v úvode opäť krátko venujem teórii projektového vyučovania, následne uvádzam svoju OPS v podobe *Osobnosti nášho gymnázia*; predmetom tretej kapitoly je beseda, konkrétne *beseda o knihe B. Bergerovej: Najväčší biznis môjho života*. Ako vidieť, zvolila som také organizačné formy, ktoré prekračujú rámec 45 minút (čo je klasická vyučovacia hodina).

Pedagogická prax mi ukázala, že v súčasnej dobe je žiak pri osvojovaní vedomostí, pri nadobúdaní zručností – teda pri osvojovaní si kľúčových kompetencií skôr pasívny ako aktívny, preto som sa rozhodla dať v OPS priestor takým organizačným formám, ktoré budú žiaka „tlačiť“ práve na jednej strane k väčšej samostatnosti, na strane druhej budú v ňom rozvíjať prosociálnosť, donútiť ho v istých etapách prípravy na vyučovanie kooperovať s ostatnými spolužiakmi, aby tak spoločne mohli prezentovať výsledok svojej práce. Hlavnú časť OPS bude tvoriť analýza spomínaných organizačných foriem – poskytnem scenár jednotlivých vyučovacích foriem od prípravnej (motivačnej) fázy, cez realizačnú fázu k záverečnej reflexii (jednak žiaka, jednak učiteľa),

Práca je určená všetkým typom stredných škôl. Vychádza z požiadaviek vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia, menovite predmetu slovenský jazyk a literatúra.

Hlavný cieľ:

- pomôcť učiteľovi pri realizácii podobných foriem vyučovania v jeho predmete,
- poukázať na dôležitosť a význam zážitkového učenia vo výchovno-vzdelávacom procese,
- rozvíjať u žiaka kreatívne myslenie.

Čiastkové ciele:

- pomôcť pri príprave učiteľa v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu,
- rozvíjať u žiakov zážitkové učenie,
- viesť žiakov k samostatnosti i ku kooperácii v rámci skupiny, ktorej sú členom,
- rozvíjať u žiaka nielen kognitívne, ale najmä afektívne a psychomotorické kompetencie,
- viesť žiaka k vytváraniu medzipredmetových vzťahov,
- inšpirovať učiteľa pri tvorbe a aplikácii podobných (alebo aj ďalších) organizačných foriem.

V súvislosti s OPS bude mojím hlavným **cieľom** popísať tri organizačné formy a v kontexte výchovno-vzdelávacieho procesu ich aplikovať v konkrétnych vyučovacích celkoch v rámci hodín slovenského jazyka a literatúry.

Táto práca má byť inšpiráciou k tomu, ako možno do výchovno-vzdelávacieho procesu zapojiť aj žiaka, a to takým spôsobom, aby to nepocíťoval ako ťarchu, naopak, sám túžil po objavovaní tajov tohto sveta.

1 ORGANIZAČNÁ FORMA – EXKURZIA

Exkurzia ako organizačná forma má podobnú úlohu ako vychádzka. Podľa zamerania rozlišujeme: vlastivedné, zemepisné, prírodovedné, historické, exkurzie do výrobných podnikov. Môže byť monotematická alebo komplexná. Exkurziu je potrebné pripravovať s väčším časovým predstihom. Aby splnila výchovno-vzdelávacie ciele, je potrebná:

- dôkladná príprava učiteľa – vytýčenie cieľa, výber metód, preskúmanie miesta, príprava odborného sprievodcu a pod.,
- dôkladná príprava žiakov – majú poznať ciele pozorovania, majú byť poučení o správaní, o bezpečnosti – aby nedošlo k úrazu a pod.,
- uvedomiť si jej využitie – žiaci si majú prehľbiť vedomosti, poznatky, majú poznať praktické uplatnenie poznatkov, majú poznať materiály a pod. (Petlák, 2004).

Pri plánovaní, realizácii aj hodnotení exkurzie by učiteľ nemal zabudnúť na niektoré základné požiadavky. V písomnom zázname o hromadných akciách uskutočňovaných školou by mal určite uviesť, o aký druh exkurzie pôjde, tému, miesto, pedagogický dozor, ročník, stanoviť cieľ/ ciele, objekty exkurzie, metodické zabezpečenie, termín, časový plán, miesto a čas odchodu a príchodu, ubytovanie, stravovanie, program exkurzie s uvedením úloh pre žiakov a cenu.

1.1 Exkurzia vo výchovno-vzdelávacom procese: Literárna Orava

Tematické celky: Veľká epická próza, krátka epická próza

Učivo: Čítanie s porozumením

Ročník: prvý, druhý

Vyučovacia forma: exkurzia (oboznámenie sa s literárnymi, historickými a spoločenskými medzníkmi, ktoré dotvárali (niektoré ešte stále tvoria) dejinnú tvár slovenskej literatúry).

Druh exkurzie: komplexná medzipredmetová exkurzia – vzťahuje sa na niekoľko vyučovacích premetov (slovenský jazyk a literatúra, dejepis, umenie a kultúra).

Téma: Literárna Orava (slovenský realizmus)

Ciele kognitívne:

- pomôcť žiakom konkretizovať osvojené teoretické poznatky,
- poznávať predmety, javy a procesy priamo v pôvodnom prostredí a v typických podmienkach.

Ciele afektívne:

- umožniť zážitkové učenie,
- prehľbiť vlasteneckú, estetickú, environmentálnu a telesnú výchovu,
- vytvoriť žiakovi priestor nielen na vlastnú sebarealizáciu, ale mu umožniť aj kooperovať s členmi skupiny, ktorej bude súčasťou.

Ciele psychomotorické:

- vytvoriť obrazovú vizualizáciu hájovne,
- zhotoviť plagáty, rôzne didaktické pomôcky,
- napísať príbeh, pozvánku.

Objekty exkurzie a inštitúcie: rodný dom M. Kukučina v Jasenovej, Múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, Oravský Podzámok, Oravská galéria, Oravský zámok, Hájovňa v Oravskej Polhore, Múzeum slovenskej dediny v Zuberici, Slovenské národné literárne múzeum, Národný cintorín v Martine, Matica slovenská, Národná knižnica v Martine.

Časový plán: exkurzia je rozvrhnutá na tri dni, so začiatkom – 1. deň od 7.00 hod do 18.00 hod, 2. deň od 8.00 hod do 20.00 hod, 3. deň od 8.00 hod do 20.00 hod.

Termín: 7. máj – 9. máj 2013

Metodické zabezpečenie: štúdium literatúry, informácie o mieste návštevy z internetových stránok.

Učebné zdroje: internetové stránky, sekundárna literatúra (knižnica), Čítanka pre 1. ročník, Čítanka pre 2. ročník, P. O. Hviezdoslav – Hájnikova žena.

Spôsoby učenia sa: práca s textom, práca s internetovými stránkami, skupinová práca, prezentácia pred skupinou, rozprávanie, riadený rozhovor.

Pomôcky: výkres, fixky, farbičky, vodové alebo temperové farby, nožnice, lepidlo, fotoaparát, kamera, fotografie, počítač.

Výstupy: výtvarné zobrazenie hájovne (vlastná predstava v podobe kresby alebo maľby konfrontovaná s predstavou filmových tvorcov), podľa jednotlivých skupín „tínedžerské rádio“, reportáž z miesta exkurzie, dramatizácia ľubovoľnej poviedky M. Kukučina, príspevok do miestnych novín, na stránku školy, do školského časopisu.

Miesto a čas odchodu a príchodu: odchod: 7. máj 2013, 7.00 hod, Gymnázium arm. gen. L. Svobodu v Humennom ; príchod: 9. máj 2013, 20.00 hod Gymnázium arm. gen. L. Svobodu v Humennom.

Ubytovanie: hotel v Párnici

Stravovanie: polpenzia

Doprava: autobus

Cena: 79,- eur

Program:

1. deň: Odchod z Humenného v ranných hodinách (cca 7.00 hod), s hygienickými prestávkami príchod na Oravu v popoludňajších hodinách (cca 13.00 hod). Prehliadka rodného domu Martina Kukučina v Jasenovej, pokračovanie v ceste do Dolného Kubína – návšteva a prehliadka Múzea P. O. Hviezdoslava, krátka prehliadka mesta, osobné voľno.

Presun na ubytovanie (cca 18.00 hod.) do Párnice, večera, krátka večerná beseda, diskusia o prežitom dni, nocľah.

2. deň: Raňajky, po raňajkách odchod do Oravského Podzámku - prehliadka Oravskej galérie a historickej expozície Oravského zámku. Pokračovanie v ceste do Oravskej Polhory – návšteva Hájovne. Presun do Zuberca, návšteva Múzea slovenskej dediny v prírode (podľa aktuálnej ponuky exkluzívny nočný program v skanzene), presun na ubytovanie v Párnici, neskorá večera (možnosť zabezpečiť večeru v Zuberci namiesto večere v ubytovacom zariadení), krátka večerná beseda, diskusia o prežitom dni, nocľah.

3. deň: Raňajky, po raňajkách odchod do Martina – návšteva Slovenského národného literárneho múzea, Národného cintorína (dopoludnie). Popoludní návšteva Matice slovenskej a Národnej knižnice s prednáškou a besedou. Osobné voľno v centre Martina. Odchod z Martina (15.00 hod.) s prestávkami, príchod do Humenného vo večerných hodinách (cca 20.00 hod.) Zhodnotenie prežitého dňa i celej exkurzie až v škole na hodinách slovenského jazyka literatúry.

Scenár exkurzie

Prípravná fáza exkurzie

Na začiatku školského roka učiteľ žiakov oboznámi s možnosťou uskutočniť exkurziu, so všetkými informáciami, ktoré má k dispozícii – cez termín, miesto uskutočnenia, cenu, ubytovanie, stravovanie, spôsob dopravy, poistenie až po cieľ, samotný program exkurzie či formu záverečných výstupov žiakov. Keďže realizácia exkurzie je naplánovaná na začiatok mája, v priebehu takmer celého školského roka učiteľ (so svojim pedagogickým taktom, majstrovstvom) priebežne žiakov motivuje, upozorňuje na miesta, ktoré spoločne navštívia.

V rámci vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a literatúra v prvom i druhom ročníku sa nachádzajú tematické celky krátka epická próza, veľká epická próza, v ktorých sa vyučujúci venuje aj poviedkovej i románovej tvorbe M. Kukučina (2. ročník: Keď báčik z Chochoľova umrie, 1. ročník: Dom v stráni). Aj keď tvorba P. O. Hviezdoslava v aktuálnom štátnom vzdelávacom programe nepatrí k povinnej v literatúre a teda nejde o autora, ktorého tvorbu by mal žiak poznať, predsa len v rámci vyučovacích hodín, ktoré sú venované čítaniu textom s porozumením, je možné rôzne úryvky z tvorby P. O. Hviezdoslava do predmetu zaradiť. Vyučujúci má priestor na to, aby spomenul a analyzoval napríklad Hájnikovu ženu, eposy Ežo Vlkolinský, Gábor Vlkolinský – úryvky textov sa nachádzajú alebo v aktuálnej Čítanke pre 1. ročník gymnázií a stredných škôl, alebo si učiteľ môže (ak je to v možnostiach školy) zo skladu učebníc zapožičať staršie čítanky – Čítanka pre 2. ročník gymnázií a stredných škôl. Na spomínaných hodinách učiteľ systematicky pracuje so žiakmi, pričom ich upozorňuje na to, že počas exkurzie navštívia napríklad hájovňu, miesto, kde sa nakrúcala filmová podoba lyricko-epickej skladby Hájnikova žena. Motivujúcim aspektom bude byť aj vytvorenie (práca vo dvojiciach, prípadne, ak žiak chce pracovať individuálne, môže) obrazovej podoby, vlastnej predstavy hájovne a na samotnom mieste potom žiak túto svoju predstavu konfrontuje s predstavou filmových tvorcov, kulisárov. Doma vytvorí jeden z výstupov exkurzie – plagát, na ktorom bude zobrazená vlastná predstava hájovne pred jej návštevou a fotografia hájovne z dielne filmových tvorcov.

Analýza poviedok M. Kukučina (nielen spomínanej Keď báčik z Chochoľova umrie, ale aj mnohých ďalších z dedinského prostredia – Rysavá jalovica (Príloha 1), Neprebudený) má viesť k tomu, aby si žiak dokázal predstaviť prostredie, v ktorom M. Kukučín žil a čiastočne tvoril, aby žiak pochopil a porozumel dobovému jazyku autora (pri návšteve rodného domu M. Kukučina sa určite stretne s názvami reálií, ktoré pozná pod iným označením, prípadne už možno aj zanikli).

Predpokladaný počet žiakov, ktorí sa zúčastnia exkurzie, je 40. Keďže nepôjde o homogénnu triedu, ale o žiakov z rôznych tried, vyučujúci (minimálne 2 mesiace pred realizáciou exkurzie, aby žiaci mali dostatočný čas na prácu) žiakov rozdelí na základe náhodného žrebovania z nádoby, v ktorej sa nachádza 40 papierikov 8 druhov farieb a vytvorí tak 8 skupín po 5 žiakov. Toto rozdelenie je zámerné preto, aby sa žiaci lepšie spoznali, aby spoločne dokázali pracovať na spoločných úlohách. Žiakom v skupinách učiteľ prideli konkrétne úlohy súvisiace s návštevou rôznych miest počas exkurzie, ktoré majú vypracovať a odovzdať vyučujúcemu do stanoveného termínu (minimálne 10 dní pred realizáciou exkurzie). Učiteľ úlohy skontroluje, na prípadné nedostatky žiakov upozorní a tí ich do 5 dní majú odstrániť, opravené odovzdať učiteľovi na opätovnú kontrolu. Spôsob, akým úlohy žiaci vypracujú, je vyslovene v ich kompetencii. Hlavnou metódou bude „tínedžerské rádio“ (Žiaci v skupine sa zahrajú na rozhlasových moderátorov. Formou rozprávania, rozhlasovej ankety, v ktorej spolužiakom kladú otázky o mieste, na ktorom sa práve nachádzajú, o živote autorov, o inštitúciách, pamiatkach,... a tak ich vedú k rozmyšľaniu a nie iba ku konzumnému prijímaniu faktov, ktoré je typické napríklad pre výklad. Takouto formou zároveň chceme naučiť žiakov rozmyšľať, tvoriť odpovede, pohotovo reagovať na otázky spolužiakov). V rámci neho žiaci majú použiť aj vopred pripravené rôzne úlohy pre svojich spolužiakov, pojmové mapy, môžu sami kresliť alebo vymyslia úlohy, pri ktorých budú kresliť, maľovať ich rovesníci. Učiteľ žiakov usmerňuje iba po odbornej stránke. Každá z 8 skupín bude v priebehu uskutočňovania exkurzie svojich spolužiakov „učiť“ – bude teda zodpovedná za jednu časť z „exkurznej mozaiky“ (takáto forma práce sa nám osvedčila aj pri iných exkurziách – žiaci akosi prirodzene túžili zistiť niečo nezvyčajné, zaujímavé, čím by svojim spolužiakom pripravili nevšedný zážitok, možno na prvý pohľad „obyčajného“ miesta). Výstupom každej skupiny bude vytvorenie krátkej reportáže z miesta, ktoré mala priblížiť a ktorú odprezentuje počas projektových dní, ktoré sú v škole spravidla začiatkom júna. Ako som spomínala, vyučujúci počas exkurzie každú skupinu pozorne počúva, pokiaľ päťica žiakov nevie odpovedať na niektoré z otázok svojich rovesníkov, odpovie na ne učiteľ.

Rozdelenie úloh podľa skupín:

1.skupina (modrí): Rodný dom M. Kukučina (Zarad'te obec Jasenová do geografickej časti Slovenska. Popíšte históriu obce, ďalšie blízke obce, mestá s dôrazom na literárny, prípadne historický aspekt). Zaujmite postoj k životu v obciach v súčasnosti.

2. skupina (žltí): Vypracujte životopis a zhodnot'te tvorbu M. Kukučina (podľa jednotlivých období – jasenovské, pražské, bračské, argentínske). Zhodnot'te význam tvorby M. Kukučina pre dnešného mladého človeka.

3. skupina (červení): Múzeum P. O. Hviezdoslava – Vypracujte životopis P. O. Hviezdoslava a zhodnoťte jeho tvorbu s dôrazom na lyrické diela. Zaujmite stanovisko k problematike miesta lyriky v živote mladého človeka.

4. skupina (zelení): Zhodnoťte tvorbu P. O. Hviezdoslava s dôrazom na jeho epické diela. Vyjadrite názor na tému Čo čítajú súčasní mladí ľudia?

5. skupina (oranžoví): Slovenské národné literárne múzeum Objasnite históriu vzniku Matice slovenskej, uveďte jej zakladateľov, posúďte jej význam na osi „včera a dnes“.

Realizačná fáza exkurzie

Táto časť je pre žiakov najzaujímavejšia. Jednak preto, že strávajú tri dni mimo domova, jednak preto, že sa počas týchto dní niečo nové dozvedia a to nevšedným spôsobom (žiaci učia žiakov, rovesník, rovesníka) a jednak preto, že práve tieto dni budú oveľa viac otvorené zážitkovému učeniu. Uvedomujem si, že program exkurzie nie je ľahký, je časovo náročný, no po skúsenostiach z minulých rokov viem, že jeho splnenie je reálne.

Ako už bolo na predchádzajúcich miestach uvedené, v tejto časti realizácie exkurzie sa žiaci stávajú mentormi zodpovednými za pridelenú časť exkurzie. Dostávajú priestor na vlastnú realizáciu. Keďže je v rámci jednej skupiny osem členov, je potrebné, aby prácu mali rozdelenú tak, aby každý jeden člen prispel svojím dielom (2 členovia získavajú informácie o učiteľom stanovenej úlohe, ktoré spracujú do textovej podoby, ďalší vytvoria názornú pomôcku – plagát, zaujímavé hry, pojmové mapy, ďalší dvaja členovia budú zodpovední za samotnú prezentáciu pred spolužiakmi na danom mieste – moderátori „tínedžerského rádia“ – a poslední dvaja vytvoria krátku reportáž z miesta diania, po príchode domov čaká každú skupinu ešte jeden posledný výstup, ktorým bude dramatizácia ľubovoľnej Kukučínovej poviedky). Takéto prerozdelenie úloh medzi jednotlivých členov núti k vzájomnej spolupráci, tolerancii, k snahe precízne odvieť spoločnú prácu, pretože za celú úlohu sú zodpovední všetci členovia skupiny. Vyučujúci si počas celého exkurzného dňa robí poznámky, priebežne hodnotí členov skupiny (spracovanie témy, kreativitu pri tvorbe didaktickej pomôcky, vystupovanie pri prezentácii výkladu, vytvorenie reportáže či dramatizáciu).

Svoje výstupy, prezentáciu svojej práce, na ktorej pracovali žiaci v skupinách niekoľko týždňov, mesiacov vopred, uskutočňujú na samotnom mieste.

Dôležitým elementom takejto formy vyučovania je spätná väzba zo strany žiakov. Tú dosiahneme tak, že po každom dni, po večeri, bude nasledovať krátka beseda, diskusia, ktorej hlavnou témou bude prežitý deň – očakávania (či boli naplnené, alebo nie). Hodnotí jednak skupina, ktorá mala v daný deň svoj výstup, jednak žiaci, ktorí boli na tej „druhej strane“ rovesníckeho učenia a rovnako aj vyučujúci na základe svojich denných poznámok z pozorovania práce členov skupiny. Výnimkou je posledný deň, kedy zhrnutie prebehne až na najbližšej hodine slovenského jazyka a literatúry.

Reflexia

K vyhodnoteniu dochádza priebežne počas celej exkurzie (krátke diskusie každý večer po večeri). K finálnemu zhodnoteniu exkurzie sa učiteľ vráti až na pôde školy. Jestvuje veľa možností, napr.: žiaci majú vyplniť malý dotazník, akciu ohodnotiť formou škálovania od čísla 0 do čísla 10 (0 znamená exkurzia nevydarená, 10 znamená perfektná akcia, rád by som sa niečoho podobného ešte zúčastnil), napísať krátke rozprávanie, v ktorom by zachytili jednu udalosť, ktorá im najviac utkvela v pamäti, prípadne majú vytvoriť zaujímavú pozvánku pre budúcich účastníkov exkurzie. Mne sa osvedčila sebareflexia zo strany žiaka v spojení s reklamou, ktorú mali vytvoriť. Spôsob vyhodnotenia zo strany žiaka som sa snažila obmieňať, aby tá posledná fáza exkurzie „zhodnotenie“ nebolo stereotypné.

Počas všetkých fáz organizačnej formy som v jednotlivých skupinách pozorovala veľmi dobrú klímu. Žiaci zaujato, s nasadením pracovali na úlohách zadaných učiteľom, ocenili tímovú prácu, učili sa navzájom počúvať, prezentovať a konfrontovať svoje názory. Musím konštatovať, že takáto forma vyučovania sa im páčila, aj keď na začiatku mali veľký rešpekt pred spôsobom, akým mali prezentovať svoju prácu, nakoniec predsa ocenili metódu „tínedžerského rádia“. Zážitky s ním spojené a informácie získané prostredníctvom neho si iste budú dlho pamätať.

Z jednotlivých výstupov (či už jednotlivcov – plagát – „moja hájovňa – hájovňa filmových tvorcov“, alebo skupín – „tínedžerské rádio“, reportáže, didaktické pomôcky, plagáty, pozvánky, dramatizácia poviedky) sme spolu so žiakmi v škole vytvorili nástenné noviny, prípadne, ak šlo o reportáže, tie plánujem využiť počas vyučovacích hodín v školskej knižnici, kde je na to vytvorený priestor (DVD prehrávač s televízorom) a aj takýmto spôsobom spropagovať aktivitu pred ďalšími potenciálnymi účastníkmi ďalšej exkurzie a dramatizáciu poviedky v rámci spomínaných projektových dní. Záverečnú bodku celej exkurzii dali opäť žiaci, a to krátkym článkom do regionálnych novín (Pod Vihorlatom, Podvihorlatské noviny), článkom do školského časopisu (Caramba), článkom na web školy a informáciou na sociálnej sieti.

Ciele, s ktorými boli žiaci oboznámení ešte v prípravnej fáze exkurzie, boli splnené. Žiaci poznávali predmety a javy priamo v pôvodnom prostredí, prehlbovali svoje vlastenecké cítenie, konkretizovali svoje teoretické poznatky v praxi, realizovali svoje predstavy či prezentovali svoju prácu pred spolužiakmi.

2 ORGANIZAČNÁ FORMA – PROJEKTOVÉ VYUČOVANIE

Stručnú charakteristiku projektového vyučovania možno nájsť aj v publikácii Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ, v ktorej sa hovorí:

1. *„Hlavným cieľom projektového vyučovania je výchova k samostatnosti a vlastnej zodpovednosti žiaka. Žiaci sa učia prostredníctvom riešenia problémových situácií, konkrétnou činnosťou, vlastným hľadaním riešení projektových úloh. Za základné črty projektového vyučovania môžeme považovať mnohotvárnosť a využívanie medzipredmetových vzťahov. Projektové vyučovanie pomáha spájať kognitívne učenie s afektívnym prístupom. Podstatnou črtou projektového vyučovania je aktívne plánovanie, uskutočňovanie a hodnotenie činností na vyučovaní žiakom. Žiak je iniciátorom vlastného učenia, vlastného opravovania chýb, sám si overuje správnosť riešení, sám zisťuje, kde urobil chybu a opraví ju, čím u neho mizne strach pred chybou. Dominantným znakom projektového vyučovania je spolupráca a vytváranie sociálnych pozitívnych vzťahov. Učiteľ kladie veľký dôraz na kooperáciu,... Učia sa hodnotovo myslieť, argumentovať, prijímať kompromisy, byť tolerantnými. Projektovým vyučovaním sa usilujeme prekonať nedostatky tradičného vyučovania, ako je izolovanosť vedomostí a ich odtrhnutie od životnej praxe, pamäťové učenie, jednostrannú racionalitu, nízku motiváciu žiakov a pod.“* (Kolektív autorov. 2011. Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ. [online]. [cit. 2014-10-09]. Dostupné na http://www.mtf.stuba.sk/docs//UIPH/oznamy/KEGA-Navrhy_modelov_na_projekty.pdf)

Dôraz je teda kladený na samostatnú tvorivú poznávaciu činnosť žiaka. Je vhodné pre akýkoľvek typ žiaka (nadaného i menej nadaného). Plní niekoľko cieľov, ktoré autori rozdelili na kognitívne (prehľbovať a poznanie, integrovať poznatky do uceleného systému poznania, rozvíjať tvorivé myslenie) a formatívne (samostatne a tvorivo pracovať, vedieť si plánovať vlastnú prácu a dokončiť ju, pracovať s informáciami, spolupracovať, komunikovať, tolerovať a prijímať iné názory,, prezentovať svoju prácu, správne sa vyjadrovať, argumentovať).

Fázy projektového vyučovania:

- voľba témy projektu,
- plánovanie riešenia projektu,
- riešenie projektu, realizácia plánu,
- zverejnenie výsledkov riešenia projektu. (Kolektív autorov. 2011. Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ. [online]. [cit. 2014-10-09]. Dostupné na http://www.mtf.stuba.sk/docs//UIPH/oznamy/KEGA-Navrhy_modelov_na_projekty.pdf)

Učiteľ pri takejto forme vyučovania plní úlohu hlavného koordinátora vzdelávania. Dohliada na celkový priebeh uskutočňovania projektu a v záverečnej fáze prácu žiakov na základe kritérií, s ktorými žiakov vopred oboznámil, ohodnotí.

Turek vo viacerých svojich publikáciách uvádza, že pri tradičnom vyučovaní je spravidla jediným organizátorom práce v triede učiteľ, ktorý je usmerňovateľom myslenia a konania žiakov a hodnotiteľom ich činnosti. V projektovom vyučovaní vystupuje učiteľ ako spolupracovník, radca, usmerňovateľ, facilitátor procesu učenia, čo znamená, že učiteľ nevykladá učebnú látku, ale poskytuje žiakom zdroje na ich samostatnú prácu. V koncepcii tradičného vyučovania sa hlavný dôraz kladie na osvojenie si čo najväčšieho množstva učiva, kde dochádza k preceňovaniu pamäťového učenia a menej pozornosti sa venuje tvorivosti žiakov, pri projektoch je prioritou rozvíjať spolu s učivom schopnosti, záujem a najmä tvorivosť žiakov. Učivo nie je cieľom, ale prostriedkom ich rozvoja. Dominantným cieľom realizácie projektu je rešpektovanie jedinečnosti osobnosti žiaka, rozvoj jeho pozitívneho sebahodnotenia, formovanie optimálnych interpersonálnych vzťahov, rozvoj jeho tvorivosti, schopnosť riešiť problémy a komunikovať so svetom, schopnosť rýchlo čerpať a vedieť spracovávať informácie. Pri realizácii projektu sa využíva spontánnosť a nápaditosť žiakov, ku ktorým sú žiaci vedení, povzbudzovaní a posmeľovaní učiteľom. Uplatňujú sa pri ňom metódy rozvíjajúce tvorivosť žiakov, dôraz sa kladie na aktivitu a spoluprácu žiakov, zatiaľ čo pri tradičnom vyučovaní prevažujú verbálne metódy, frontálna forma vyučovania a výber vyučovacích prostriedkov a pracovných postupov závisí často iba od učiteľa. V projekte je vyučovanie zamerané na produkt žiakovej práce. (Turek, 2010)

Podľa Valentu a Kasíkovej sa projektové vyučovanie opiera o princípy: zreteľ k potrebám a záujmom žiaka, zreteľ k aktuálnej situácii, interdisciplinarita, sebaregulácia pri učení, orientácia na produkt, skupinová realizácia, spoločenská relevantnosť. (Valenta, Kasíková, 1993)

Popri mnohých pozitívach má projektové vyučovanie aj svoje riziká. Je ním napríklad nerešpektovanie zásad postupnosti a primeranosti, učiteľ musí správne odhadnúť, do akej miery môžu mať žiaci v projekte voľnosť a korigovať to, nehovoriac o hodnotení práce, kedy nie je vždy možné uplatniť hodnotenie tradičnej školy.

V nasledujúcej podkapitole uvádzam, ako som postupovala v rámci projektového vyučovania pod názvom Osobnosti nášho gymnázia.

2.1 Projektové vyučovanie vo výchovno-vzdelávacom procese: Osobnosti nášho gymnázia

Stručnú charakteristiku projektového vyučovania možno nájsť aj v publikácii Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ, v ktorej sa hovorí:

Tematický celok: Práca s informáciami

Učivo: Výkladový slohový postup, výklad

Ročník: tretí

Časové vymedzenie: 24 hodín

Ciele kognitívne:

- integrovať poznatky do uceleného systému poznania,
- rozvíjať tvorivé myslenie,
- rozlíšiť podstatné informácie od menej podstatných,
- pracovať s informáciami (knihy, encyklopédie, internet, a pod.).

Ciele afektívne:

- niest' zodpovednosť za svoju prácu a prekonávať prekážky,
- spolupracovať, komunikovať, tolerovať a prijímať iné názory,
- verbálne vyjadriť pocity z naštudovaného textu,
- prezentovať svoju prácu, správne sa vyjadrovať.

Ciele psychomotorické:

- vytvoriť didaktickú pomôcku.

Učebné zdroje: internet, tlač (odborná, bulvárna), vlastné webové stránky osobností

Spôsoby učenia sa: práca s textom, s tlačou, práca vo dvojiciach, prezentácia pred skupinou, rozprávanie, riadený motivačný rozhovor.

Pomôcky: farebné fixky, výkres vo formáte A2, farebné papiere, lepidlo, nožnice, fotografie osobností, vodové alebo temperové farby, notebook, počítač, internet.

Výstupy: obrazový referát, prezentácia v PowerPointe

Charakteristika cieľovej skupiny: Projekt je určený pre žiakov 3. ročníka gymnázia v predmete slovenský jazyk a literatúra, v jazykovej zložke, ktorej sú týždenne venované 2 vyučovacie hodiny (literatúre 1 vyučovacia hodina), celkový počet hodín, ktorý sme venovali projektu, bol 24. Projekt je navrhnutý v rámci tematického celku Práca s informáciami. Z organizačného hľadiska možno navrhovaný projekt realizovať v rámci jedného vyučovacieho predmetu v jednej, ale aj vo viacerých triedach ročníka s jedným i viacerými učiteľmi. Dokonca v rámci využitia medzipredmetových vzťahov je možné projekt využiť i na predmetoch umenie a kultúra, občianska náuka, dejepis.

Charakteristika projektu: Mojm hlavným cieľom bolo s využitím projektového vyučovania a v spolupráci so žiakmi v triede vytvoriť databázu úspešných a zároveň známych absolventov nášho gymnázia, ktorí sa výrazným spôsobom zaslúžili o to, aby dosiahli veľmi dobré úspechy nielen na poli politiky, ale aj umenia, medicíny, literatúry či v oblasti médií a tak, hoci nepriamo, šírili dobré meno nášho gymnázia. Zámerne som zvolila práve takúto vyučovaciu formu, pretože si uvedomujem potrebu naučiť žiakov samostatne pracovať so sekundárnou literatúrou, aby sami dokázali selektovať informácie, aby dokázali z rôznych prístupných zdrojov vytvoriť jeden celok odvolávajúci sa na použitú literatúru (čo je napokon obsahovou náplňou tematického celku Práca s informáciami). Jedným z ďalších cieľov tohto projektového vyučovania bolo aj to, aby žiaci pochopili rozdiel medzi citáciou, parafrázou a bibliografickým odkazom. Jednotlivé úlohy v rámci projektu žiaci riešili vo dvojiciach. Obsah projektu prezentovali počas vyučovacích hodín vo vlastnej triede i v iných triedach, napríklad v predmete umenie a kultúra či na rôznych seminároch (regionálne dejiny, politológia a právo).

Úlohy pre žiakov:

1. Vyhľadajte a uveďte čo najviac informácií zo života osobností (narodenie, rodičia, súrodenci, rodina, štúdium, zaradenie do spoločenskej oblasti, pôsobenie, aktuálna pozícia).

2. Vyhľadajte a uveďte zaujímavosti zo života osobností (záľuby, nevšedné záujmy, fotografie, aktívna činnosť vo sfére, v ktorej sa pohybujú).
3. Zhodnoťte prínos osobnosti pre spoločnosť.
4. Spracujte získané informácie do finálnej podoby, ktorá bude vo formáte A2 - do obrazového referátu (podklad pre nástenné noviny v škole) a do prezentácie v PowerPointe (pomôcka pri realizácii výstupu pred triedou).
5. Svoj projekt prezentujte pred spolužiakmi.

Scenár projektového vyučovania

Prípravná fáza projektu

Počas prípravnej fázy vedie učiteľ riadený motivačný rozhovor so žiakmi, pričom sa pýta na ich ambície, čo by chceli v živote dosiahnuť, aké méty si v živote kladú, ktoré osobnosti majú za vzor a prečo, či poznajú nejakého slávneho človeka zo svojho okolia, ak áno, v akej spoločenskej sfére sa pohybuje. Takýmto plynulým rozhovorom učiteľ prejde až k samotnej téme projektu – Osobnosti nášho gymnázia. Spoločne (žiacov som zatiaľ nerozdelila do dvojíc, v ktorých budú potom pracovať) – najprv iba žiaci, potom vyučujúci – uvádzame, mená ľudí, ktorí prešli bránami našej školy a svojou húževnatou prácou sa stali známymi. Mená spočiatku zapisujeme iba na tabuľu, neskôr si ich žiaci zapíšu do zošitov.

Realizačná fáza projektu

Hlavnou zložkou tejto časti sú pokyny k projektu. V nich sa žiaci dozvedia, ktoré osobnosti budú predmetom ich projektov, aké požiadavky má učiteľ na záverečný výstup a termín, dokedy má byť projekt hotový.

Riešenie projektu navrhujem začať frontálnou prácou všetkých žiakov. Učiteľ na dvoch hodinách určených na oboznámenie sa s daným projektom žiakom priblíži, o čo v projektovom vyučovaní ide a čo je výsledkom daného projektu. Oboznámi ich so základnými informáciami, ako vyhľadávať informácie na internete, ako overiť ich hodnovernosť, ktorým portálom by sa mali vyhnúť. Rozdelí žiakov do dvojíc (usiluje sa o také rozdelenie, aby sa vytvorili vedomostne rôznorodé dvojice – tak sa žiaci naučia tolerancii či trpezlivosti), rovnako dohliadne na to, aby každá z dvojíc spracovala inú osobnosť, aby sa projekty neopakovali. Žiaci si majú možnosť vybrať (spôsob výberu zvolíme opäť náhodný – žiaci si žrebujú čísla, pod ktorými sa nachádza konkrétne meno osobnosti) z nasledujúcich mien: Bernard Bober, Alojz Tkáč, Milan Chatur, Michal Chuda, Mikuláš, Kočan, Dušan Kováč, Dušan Lechan, Milan Lechan, Milan Obšitník, Ján Patarák, Renáta Špačková, Lýdia Eckhardt, Erik Tomáš, Michal Baláž, Ľubica Čekovská, Adriana Totíková, Igor Kozák.

V tejto časti projektového vyučovania dvojica samostatne pracuje na zadanej úlohe, vyhľadáva informácie o konkrétnej osobnosti, triedi ich, selektuje základné informácie od zaujímavostí o osobnosti. Pri práci na projekte učiteľ žiakov motivuje k vzájomnej spolupráci. Počas celého trvania projektu je učiteľ konzultantom, pozorovateľom práce. Vedie si poznámky o splnení práce po jednotlivých etapách, na prípadné nedostatky dvojicu upozorní. Tá má možnosť nedostatky odstrániť, doplniť, a tak získať veľmi dobré hodnotenie na konci celého projektu (hodnotí sa finálna podoba projektu,

poznámky o priebehu práce žiakov učiteľovi slúžia len ako „pripomienka“, aby na konci pri hodnotení zistil, či dvojica prijala jeho rady a vykonala nápravu).

Počas celej realizácie projektu učiteľ, ako som už spomínala, preberá na seba úlohu informátora, moderátora, usmerňuje prácu žiakov, dohliada na plynulý priebeh vypracovania projektu, je akýmsi radcom. Rozhodujúce postavenie majú študenti, učiteľ ich „iba“ podnecuje k činnosti, k introspekcii, aby rozmýšľali nad tým, čo robia, prečo to robia a ako to robia. Pretože žiaci presne poznajú časový harmonogram projektu, učiteľ dohliada aj na to, či ho dodržiavajú a do akej miery spĺňajú. Po jednotlivých etapách (bližšie pozri časové rozvrhnutie projektu) vyhodnocuje (len pre seba, robí si poznámky) čiastkové úlohy žiakov.

Časové rozvrhnutie projektu:

2 vyučovacie hodiny - úvod do práce na projekte, náplň,

7 vyučovacích hodín - samostatná práca na projekte (získavanie informácií, hľadanie spoľahlivých zdrojov) v multimediálnej učebni,

7 vyučovacích hodín - samostatná práca na projekte (spracovanie nadobudnutých zdrojov) v multimediálnej učebni,

3 vyučovacie hodiny – tvorba prezentácie v PowerPointe,

3 vyučovacie hodiny – tvorba projektu na nástenné noviny v škole,

2 vyučovacie hodiny – prezentácia projektu pred spolužiakmi.

V časti tvorby prezentácie v PowerPointe či tvorba projektu na nástenné noviny školy majú žiaci k dispozícii učebňu výpočtovej techniky s pripojením na internet, majú prístup do školskej knižnice aj mimo výpožičných hodín, k dispozícii majú materiálne pomôcky (farebné fixky, výkres vo formáte A2, farebné papiere, lepidlo, nožnice, fotografie osobností, vodové alebo temperové farby).

V záverečnej etape projektu (pokiaľ je to možné) by bolo dobré naplánovať stretnutie s osobnosťami, ak nie so všetkými – uvedomujem si, že by to pravdepodobne nebolo reálne – tak aspoň s jednou, na ktorom by sa žiaci formou diskusie, besedy pokúsili získať nejaké ďalšie zaujímavosti zo života, o ktorých sa nikde doposiaľ v prístupných zdrojoch nepísalo, a teda sa o nich nemohli nikde dočítať. Nám sa podarilo zrealizovať stretnutie s módnou návrhárkou Lýdiou Eckhardt (Príloha 2).

Pri hodnotení projektu učiteľ zohľadní nasledujúce kritériá:

- obsahová stránka teoretická (narodenie, rodina, štúdium, pôsobenie v oblasti, súčasnosť, zaujímavosti, použité zdroje),
- formálna stránka,
- jazyková stránka,
- prehľadnosť,
- dizajn (tvorivosť),
- kvalita fotodokumentácie,
- použitá literatúra,
- celkový dojem (učiteľ'a).

Za každú jednu zložku môže dvojica získať maximálny počet bodov 5 (najviac 40 bodov za obe časti projektu). Na záver sa body spočítajú a udelí sa výsledný počet bodov. Na základe stupnice (Tabuľka 1) sa uvedie záverečné hodnotenie známku, ktorá prislúcha

danému súčtu bodov. Učiteľ, ktorý daný projekt spolu so žiakmi realizuje, je zodpovedný za pridelenie bodov každej skupine samostatne, podľa vykonanej práce, kvality práce, podľa kritérií, ktoré stanovil na začiatku práce.

Po odprezentovaní riešení, vlastného projektu dvojice, učiteľ každej dvojici zhodnotí výstupy z projektov. Všíma si aj to, ako sa žiakom podarilo zorganizovať si prácu, ohodnotí pritom aj ich tvorivé nápady. Odporúčam preto, aby pri tom zohľadnil aj hodnotenie spolužiakov i sebahodnotenie (čo sa im podarilo, čo im nevyšlo podľa predstáv). Hodnotenie spolužiakov podľa rovnakých kritérií, s akými boli oboznámení na prvej hodine k projektu a podľa ktorých hodnotí aj samotný učiteľ, môže učiteľ akceptovať a prijať ako jednu zo známok v rámci klasifikácie žiaka.

Tabuľka 1 Stupnica hodnotenia

rozsah bodov	percentá	hodnotenie
40 – 36	100 – 90	výborný
35 – 30	89 – 75	chválitebný
29 – 24	74 – 60	dobry
23 – 16	59 – 40	dostatočný
15 – 0	39 – 0	nedostatočný

Prameň: vlastný návrh

Reflexia

Túto formu vyučovania realizujem zatiaľ iba druhý rok. Je síce časovo náročná (učiteľ si nemôže dovoliť nepreberať ďalšie učivo, preto ho vhodne transformuje do požiadaviek na projekt – vysvetlí terminológiu, pojmy, formálnu stránku projektu,...), ale skúsenosť, ktorú prostredníctvom nej žiak získa, je o to trvácnejšia. Pozitívne oceňujem tvorivý prístup žiakov, ich nápady, schopnosť riešiť problémy, ktoré sa počas realizácie projektu vyskytli. Rovnako kladne hodnotím aj prácu vo dvojiciach. Žiaci si zdokonalili prácu s odbornou literatúrou, naučili sa selektovať informácie. Kladne ocenili tímovú prácu a súťaživosť medzi skupinami. Z reakcií žiakov usudzujem, že takáto forma vyučovania sa im páčila, dôkazom toho boli ich spokojné tváre a nadšenie pri prezentácii projektu. Ciele stanovené na začiatku projektového vyučovania boli splnené. Žiaci rozvíjali svoje tvorivé myslenie, rozlišovali podstatné informácie od menej podstatných, integrovali svoje vedomosti do uceleného systému, vzájomne spolupracovali, vytvorili projekt (Príloha 3), verbálne vyjadrovali svoje pocity z naštudovaných textov.

Pri ďalšom projektovom vyučovaní odporúčam do budúcnosti určiť minimálny počet bibliografických odkazov, ktoré majú žiaci vo svojej práci použiť.

Ciele, s ktorými boli žiaci oboznámení ešte v prípravnej fáze exkurzie, boli splnené. Žiaci poznávali predmety a javy priamo v pôvodnom prostredí, prehľbovali svoje vlastenecké cítenie, konkretizovali svoje teoretické poznatky v praxi, realizovali svoje predstavy či prezentovali svoju prácu pred spolužiakmi.

3 ORGANIZAČNÁ FORMA – BESEDA

Beseda je v Slovníku slovenského jazyka definovaná ako „neoficiálny rozhovor, debata, ale zároveň aj stretnutie s debatou na istú tému, napr. beseda s čitateľmi.“ – (Slovník slovenského jazyka online, <http://kssj.juls.savba.sk>)

Patrí k obľúbeným podujatiam nielen v knižniciach, ale aj v školách, pretože ponúka možnosť spoznať, niekedy aj stretnúť, autora, ktorého žiak knihy číta. Vyžaduje si kvalitnú prípravu zo strany koordinátora. Niektoré zásady dobre zorganizovanej besedy zhrniem v nasledujúcich bodoch.

- „Knihy pozvaného autora by sme mali mať prečítané (aspoň jednu určite),
- o pozvanom hosťovi by sme mali pozháňať čo najviac informácií, ktoré by sme mali spracovať do krátkej prezentácie v úvode besedy,
- nezabudnúť na to, že spisovateľ (autor) je hosť a teda, že by si besedu nemal viesť sám,
- besedu je lepšie robiť v komornejšom prostredí, pretože veľké priestranstvá zbytočne rozptyľujú žiakovu pozornosť,
- po skončení besedy sa patrí poďakovať, výborným vyjadrením vďaka sú kvety.“ (Futová, G.: Autorská beseda (Metodický návod na prípravu). [online]. [cit. 2014-10-10]. Dostupné na <www.vthk.sk/obecne_kniznice/Autorska_beseda.doc>

Aj táto podkapitola má byť možnosťou, návrhom, ako pripraviť a zrealizovať jednu z organizačných foriem – v tomto prípade besedu o knihe.

3.1 Beseda vo výchovno-vzdelávacom procese: Beseda o knihe Blanky Bergerovej: Najväčší biznis môjho života

Stručnú charakteristiku projektového vyučovania možno nájsť aj v publikácii Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ, v ktorej sa hovorí:

Tematický celok: Veľká epická próza

Učivo: Román, čítanie s porozumením

Ročník: tretí

Časové vymedzenie besedy: 90 minút

Ciele kognitívne:

- rozlíšiť podstatné informácie od menej podstatných,
- štylisticky správne formulovať otázku.

Ciele afektívne:

- vyjadriť svoj emocionálny a estetický zážitok,
- posúdiť správanie a konanie postáv,
- verbálne vyjadriť pocity z prečítaného textu,
- prezentovať vlastný názor na postavenie človeka v spoločnosti počas obdobia holokaustu.

Ciele psychomotorické:

- výtvarne zobrazíť ľubovoľnú pasáž z textu – vetu, myšlienku, situáciu, možno osobnú emóciu – ktorá žiaka najviac zaujala.

Učebné zdroje: kniha: Bergerová, B.: Najväčší biznis môjho života.

Spôsoby učenia sa: práca s knihou, individuálna práca, prezentácia pred diskutujúcimi, riadený rozhovor.

Pomôcky: kniha, papier vo formáte A1, farbičky, vodové alebo temperové farby, nožnice, lepidlo, pero, CD so židovskou hudbou, notebook, dataprojektor.

Výstupy: otázky, plagát (Príloha 5), vytvoriť 3 otázky k textu z knihy B. Bergerovej.

Scenár besedy

Prípravná fáza besedy

Niekoľko týždňov pred plánovanou besedou učiteľ vedie so žiakmi riadený motivačný rozhovor na tému Holokaust v našom meste. Pýta sa ich, či majú nejaké vedomosti o tom, ako to počas vojny vyzeralo v našom meste, či poznajú niekoho, koho sa vojna, konkrétne následky holokaustu, dotkli priamo – a prišiel o svojich blízkych – i nepriamo – pozná zverstvá holokaustu iba z rozprávania inej osoby. V tejto súvislosti poukáže na problematiku porušovania ľudských práv, pýta sa ich, aké práva boli podľa nich počas vojny porušené a či vôbec niekedy dôjde k nejakej náprave, k nejakému zadosťučineniu spravodlivosti. Svojimi otázkami učiteľ sleduje to, či sú žiaci schopní empatie, či si uvedomujú, čo sa v nedávnej minulosti stalo a aké to malo dôsledky. V záverečnej časti rozhovoru žiakom oznámi, že sa o niekoľko týždňov uskutoční beseda s pánom Avihou Efratom, zástupcom židovskej obce v Izraeli, a upriami som ich pozornosť na knihu B. Bergerovej Najväčší biznis môjho života, priblížila som im ju ako knihu ženy, ktorej život bol istý čas spojený s mestom Humenné a ktorá bola jeho matkou. Zároveň stanoví termín (približne 3-4 dni pred samotnou besedou), dokedy má každý žiak uvedenú knihu prečítať, sformulovať aspoň dve otázky, ktoré sa chce počas besedy host'a opýtať. Upozorní žiakov na to, že výstupom z prípravnej fázy besedy bude aj výtvarné zobrazenie ľubovoľnej pasáže z textu – vety, myšlienky, situácie, žiak môže zobrazíť aj osobnú emóciu – ktorá ho najviac zaujme (ako alternatívu k tvorivej činnosti žiakov môžeme pri podobných besedách zvoliť komiks alebo filmový plagát).

Na vytvorenie výtvarného diela žiak môže použiť akúkoľvek výtvarnú techniku – kresliť, maľovať, strihať, lepiť. Na papier vo formáte A1 smie uvádzať citáty z knihy, prípadne na ňom verbálne vyjadriť vlastné pocity. Tejto aktivite učiteľ venuje 2 vyučovacie hodiny.

Realizačná fáza besedy

Miestnosť, v ktorej sa mala beseda realizovať, vyučujúci vopred v spolupráci so žiakmi upraví, a to takým spôsobom, že na steny miestnosti upevní žiacke práce, obrazové stvárnenia jednotlivých častí knihy či osobných pocitov žiaka. Beseda začne usadením žiakov, ktorí sediac na svojich miestach čakajú na príchod hostí. V pozadí nevtieravo, ticho hrá židovská hudba, cez dataprojektor bude spustená prezentácia (najprv len prvá snímka) o živote B. Bergerovej podľa spomienok, ktoré popísala vo svojej knihe. Keď do miestnosti vojdú očakávaní hostia, a keď sa usadia, beseda môže oficiálne začať.

Úvodnú časť besedy, privítanie, vedie žiak, ktorého učiteľ vopred určí a ktorý je zároveň moderátorom celého podujatia (koordinátorom ostáva vyučujúci zodpovedný za besedu). S ním vyučujúci aktívne pracoval na realizácii besedy, jeho (podobne ako aj žiakov, ktorí sa na besede aktívne podieľajú a v neposlednom rade aj hostí) ešte pred začatím besedy vopred oboznámi s celým priebehom besedy. Počas úvodného programu –krátkej akadémie (20 – 25 minút) – v pozadí stále znie židovská hudba, do ktorej vybratí žiaci budú čítať úryvky z knihy B. Bergerovej. Umelecký prednes žiakov je doplnený fotografiami zo života autorky. Keďže našim hosťom bude aj človek, ktorý nehovorí po slovensky (Príloha 4), po každom úryvku z knihy zaznie aj simultánny preklad do anglického jazyka. Na konci akadémie opäť vystúpi moderátor besedy, poďakuje sa spolužiakom za ich prácu a otvorí besedu prvou otázkou (Pán Avihou Efrat, čo bolo hlavným stimulom k tomu, že ste prijali naše pozvanie, prišli na Slovensko a osobne sa zúčastnili besedy o knihe vašej matky?). Po odpovedi host'a je ponechaný priestor žiakom a ich otázkam, ktoré okrem slovenčiny prednášajú aj v anglickom jazyku.

Priebeh besedy môže priniesť aj nečakané, veľmi zvláštne otázky, ktoré musí učiteľ rešpektovať a nezasahovať posudzovaním ich kvality (napr. pri realizácii uvedenej besedy žiakov popri „klasických otázkach“ (spomienky na matku, na dôsledky holokaustu v jeho rodine,...) žiakov zaujímal aj osobný život host'a, jeho vlastná rodina, to, či dokázal vôbec niekedy odpustiť ľuďom, ktorí stáli za toľkým nešťastím, žiaci sa pýtali, či host' neprechováva nejaký druh averzie až antipatie voči nemeckému obyvateľstvu, aj to, aký má názor na vtipy o Židoch).

Podakovanie na záver – na túto časť besedy učiteľ opäť žiaka vopred upozorní ešte počas prípravnej fázy. Pripomenie mu niektoré zásady spoločenskej etikety, že sa má poďakovať všetkým zúčastneným za prítomnosť. Hosťom, že si našli čas a zavítali do radov študentov, že boli ochotní s nimi diskutovať nielen o spomienkach Blanky Bergerovej, ale všeobecne o holokauste, o živote. Žiakom za ich otázky, za aktívnu účasť. Zároveň upozorní hostí na výzdobu v miestnosti, na to, že autormi obrazov boli samotní žiaci (Príloha 5). Má vysvetliť, čo bolo zámerom žiakov, akú úlohu sa pokúšali splniť. Vyzvať zástupcov z radu žiakov, aby hosťom poďakovali a odovzdali kvety.

Vyhodnotenie besedy

Vyhodnotenie besedy pozostáva z dvoch častí. Prvá smeruje k ústnemu hodnoteniu zo strany žiakov (ich názor na priebeh besedy i celkové vyznenie besedy). V druhej žiaci anonymne napíšu na papier meno spolužiaka, ktorý podľa nich bol počas besedy najaktívnejší, kládol podnetné, zaujímavé, štylisticky správne otázky a najlepšie zobrazil ľubovoľnú pasáž z knihy (podmienka: žiak nesmie uviesť na papier vlastné meno). Papier vhodia do nádoby, z ktorej sa potom všetky papiere vyberú a spočítajú sa hlasy. Žiak, ktorý získa najväčší počet hlasov, získa možnosť vybrať podľa „vlastnej chuti“ knihu, ktorá sa stane podnetom pre ďalšiu besedu na konci školského roka, kedy sú vyučovacie hodiny o čosi voľnejšie. (Takýmto spôsobom sa zaručí, že knihy sa tak celkom nevytratia z rúk mladých ľudí.)

Reflexia

Beseda bola realizovaná pre žiakov 3. ročníka. Aj keď šlo o pomerne veľkú skupinu žiakov, dala sa časovo zvládnuť. Boli do nej zapojení kolegovia vyučujúci slovenský jazyk a literatúru v spomínanom ročníku. V rámci svojich tried dohliadali na tvorbu

plagátov, na pripravené otázky i na tvorbu otázok k úryvku z knihy. Keďže mne ako koordinátorovi besedy pomáhali aj iní učitelia, pozitívne hodnotím pružnosť celej aktivity. Za pozitívum môžem označiť aj hodnotenie zo strany žiakov, ktorí boli radi, že sa mohli k besede vyjadriť a ústne ohodnotiť jej priebeh (z pohľadu učiteľa je to výborná spätná väzba).

Z hľadiska cieľov, ktoré som si stanovila na začiatku realizácie besedy, musím konštatovať, že ciele boli splnené. Žiaci formulovali otázky, prezentovali svoj názor, posudzovali správanie a konanie postáv (v knihe, ktorá bola predmetom besedy), verbálne vyjadrovali pocity z prečítaného textu, výtvarne zobrazovali svoje dojmy z prečítanej knihy.

Ako negatívum môžem uviesť veľký počet žiakov, ktorí sa besedy zúčastnili. Pri realizácii ďalších besied budem určite uvažovať nad menším počtom žiakov, vyhnem sa tak rušivým momentom, ako je „šum“ v zadných radoch miestnosti.

ZÁVER

V profile absolventa nielen strednej školy, ale aj tej základnej by určite nemala chýbať schopnosť žiaka pracovať jednak samostatne a jednak kooperovať v skupine, ktorej je členom. To všetko by malo byť zastreté uplatňovaním, rozvíjaním postupov logického myslenia, ako sú napr. analýza, syntéza, konkretizácia, komparácia, generalizácia, indukcia, dedukcia, aplikácia,... A myslím si, že týmto postupom je v OPS, teda pri realizácii mnou uvedených organizačných foriem vyčlenený postačujúci priestor na to, aby sa žiak mohol (či už sám, alebo v spolupráci s inými spolužiakmi) kreatívne realizovať a nepocitoval vyučovanie len ako istú formu „mŕtveho“ memorovania faktov.

V hlavnej časti (1. – 3. kap.) práce som ponúkla netradičné možnosti vyučovania s dôrazom na zážitok žiaka, na jeho kreativitu, komunikačné schopnosti. Jednotlivé organizačné formy v nej spracované boli zámerne koncipované tak, aby rozvíjali u žiaka analytické myslenie, aby stimulovali žiaka ku kooperácii s ostatnými žiakmi, aby ho podnecovali k tvorivosti.

V kapitolách 1.1 a 2.1 (exkurzia, projektové vyučovanie „v praxi“) som sa snažila váhu aktivity v oveľa väčšej miere presunúť na žiaka. Ako som uviedla, učiteľ bol v oboch typoch organizačných foriem iba usmerňovateľom, radcom po odbornej stránke. Vhodnou motiváciou žiakov (skupín) sa mi podarilo vzbudiť u žiakov zdravú rivalitu (1 skupina voči 2.) a v rámci samotnej skupiny som pozorovala (spočiatku „neokresanú“, neskôr vzájomnú, tolerantnú) spoluprácu.

V poslednej podkapitole (3.1) som sa usilovala u žiakov popri práci s textom rozvíjať vyššie city, najmä empatiu. Myslím si, že sa mi to celkom podarilo, výsledkom sú zaujímavé práce, v ktorých mali výtvarne zobrazit' akúkoľvek myšlienku, ktorá ich v knihe zaujala, prípadne aj pocit z prečítanej knihy (výsledky niektorých prác v Prílohe 5.

Po realizácii jednotlivých vyučovacích jednotiek a po ich zhodnotení, musím priznať, že sa mi nie všetko vydarilo tak, ako som chcela, ako som si predstavovala. Do budúcnosti preto odporúčam v rámci exkurzie, pokiaľ chcem, aby žiaci vyjadrili svoj názor, vytvoriť väčší priestor na „každodenné zhrnutie“. Ako som na inom mieste uviedla, pri besede odporúčam pracovať s menšou skupinou, vyhnite sa tak nevhodnému vyrušovaniu v zadných radoch. Z hľadiska cieľov, ktoré som si určila pred realizáciou každej organizačnej formy, konštatujem, že mnou stanovené ciele boli splnené.

Veľký **prínos** práce vidím najmä v medzipredmetových vzťahoch. Žiaci pracovali s historickými faktami, spoznávali ľudový folklór, využívali pri práci počítač, internet, v praxi uplatnili svoje znalosti z geografie, mali možnosť výtvarne sa prejaviť, rozvíjať svoje estetické cítenie. Som toho názoru, že overenú pedagogickú skúsenosť je možné aplikovať v podstate v rámci ktoréhokoľvek predmetu (samozrejme s dôrazom na podmienky, aké predmet ponúka).

Uvedomujem si, že súčasný Štátny vzdelávací program ponúka učiteľovi dostatočný priestor na vlastnú realizáciu. V rámci obsahového štandardu učiteľ istotne nájde množstvo námetov, v ktorých sa nebude musieť striktne pridržovať organizačných

foriem tradičnej školy, ale využije možnosti tej modernej. V predmete slovenský jazyk a literatúra sú zohľadnené poznávacie a rečové kompetencie (verejná prezentácia textu, verejný prejav, pamäťové a klasifikačné zručnosti, analytické, syntetické a aplikačné zručnosti, tvorivé i komunikačné zručnosti), pokiaľ tieto učiteľ dokáže vo výchovno-vzdelávacom procese vhodne „zúžitkovať“, učenie sa stane pre žiaka zaujímavejším. Učiteľ modernej školy má v dnešnej dobe pri organizácii vyučovacej jednotky obrovské možnosti výberu – cez súťaže, kvízy (pri opakovaní a upevňovaní učiva), problémové vyučovanie (pr. v rámci jazyka zistiť frekvenciu používania slangu v škole; v oblasti literatúry zase vyskúmať či (nie)je čítanie lyriky medzi mladými obľúbené), kooperatívne vyučovanie možno využiť v spojení s projektovým.

Som si vedomá toho, že práca niektoré skutočnosti neanalyzuje do hĺbky. Jej cieľom nebolo obsiahnuť celú oblasť problematiky organizačných foriem. Mala, má byť iba istým impulzom, odporúčaním, ako sa dá učiť inak.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BLAŠKO, M. 2013. Kvalita v systéme modernej výučby. Košice: Katedra inžinierskej pedagogiky Technickej univerzity, 2013. 373s. ISBN 978-80-553-1281-1
2. KALHOUS, Z. – OBST, O. 2000. Školní didaktika. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. 2000. ISBN 80-7067-920-4
3. PETLÁK, E. 2004. Všeobecná didaktika. Bratislava: Iris, 2004. 311 s. ISBN 80-89018-64-5
4. SKALKOVÁ, J. 2007. Obecná didaktika. 2. rozšírené a aktualizované vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7
5. TUREK, I. 2010. Didaktika. 2. prepracované a doplnené vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 598 s. ISBN 978-80-8078-322-8
6. TUREK, I. 2002. Zvyšovanie efektívnosti vyučovania. Bratislava: Metodické centrum, 2002. 326s. ISBN 80-8052-136-0
7. VALENTA, J., KASÍKOVÁ, H. et al. 1993. Pohledy:projektová metoda ve škole i za školou. Praha: IPOS ARTAMA. 1993. ISBN 80-7068-066-0

Internetové zdroje

8. FUTOVÁ, G.: Autorská beseda. [online].[cit. 10. októbra 2014]. Dostupné na www: http://www.vthk.sk/obecne_kniznice/Autorska_beseda.doc
9. Kolektív autorov. 2011. Modelové návrhy na možné realizovanie projektového vyučovania pre začínajúcich pedagógov odborných predmetov na SOŠ. Trnava: Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta, 2011. [online].[cit. 9. októbra 2014]. Dostupné na www: http://www.mtf.stuba.sk/docs//UIPH/oznamy/KEGA-Navrhy_modelov_na_projekty.pdf
10. Štátny vzdelávací program. ISCED3. [online].[cit. 10. októbra 2014]. Dostupné na www: <http://www.statpedu.sk>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Dramatizácia Kukučínovej poviedky Rysavá jalovica

Príloha 2 Stretnutie žiakov s módnou návrhárkou Lýdiou Eckhardt

Príloha 3 Výstupy žiakov z projektového vyučovania – Osobnosti nášho gymnázia

Príloha 4 Beseda žiakov o knihe B. Bergerovej: Najväčší biznis môjho života

Príloha 5 Výstupy žiakov – projekcia myšlienok

Príloha 1 Dramatizácia Kukučínovej poviedky Rysavá jalovica

Obrázok 1 Dramatizácia Kukučínovej poviedky Rysavá jalovica

Prameň: vlastný archív

Obrázok 2 Smutný Adam Trnka vracajúci sa z pily

Prameň: vlastný archív

Obrázok 3 Nahnevaná Eva

Prameň: vlastný archív

Obrázok 4 ...namiesto jalovice sme mali prasiatko...

Prameň: vlastný archív

Príloha 2 Stretnutie žiakov s módnou návrhárkou Lýdiou Eckhardt

Obrázok 5 Stretnutie žiakov s módnou návrhárkou Lýdiou Eckhardt

Prameň: archív školy

Obrázok 6 Žiaci pozorne počúvali rozprávanie návrhárky

Prameň: archív školy

Obrázok 7 Lýdia Eckhardt trpezlivo odpovedala na všetky žiacke otázky

Prameň: archív školy

Obrázok 8 Pod'akovanie za návštevu

Prameň: archív školy

Príloha 3 Výstupy žiakov z projektového vyučovania – Osobnosti nášho gymnázia

JuDr. Lýdia Eckhardtová

Narodenie
Narodila sa 1.05.1962 v Humennom

Štúdium
V rokoch 1976 - 1980 študovala na gymnáziu v Humennom. Po ukončení strednej školy sa v rokoch 1980 - 1985 venovala štúdiu na Právnickej fakulte UK v Bratislave.

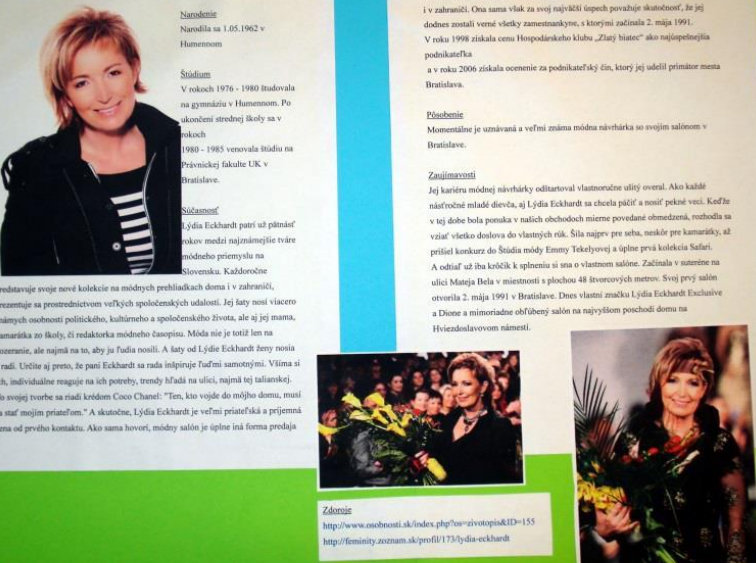
Slávnosť
Lýdia Eckhardt patrí už pätým rokom medzi najmänejšie tváre módného priemyslu na Slovensku. Každoročne predstavuje svoje nové kolekcie na módnych prehliadkach doma i v zahraničí, prezentuje sa prostredníctvom veľkých spoločenských udalostí. Jej šaty nosí viacero známych osobností politického, kultúrneho a spoločenského života, ale aj jej mama, kamarátky zo školy, či redaktorka módného časopisu. Mода nie je totiž len na pozretie, ale najmä na to, aby ju ľudia nosili. A šaty od Lýdie Eckhardt ženy nosia a radi. Účelie aj preto, že pani Eckhardt sa rada inšpiruje ľudmi samotnými. Vďaka si ich, individuálne reaguje na ich potreby, trendy hľadá na ulici, najmä tej talianskej. Vo svojej tvorbe sa inšpirovala Coco Chanel: "Ten, kto vojde do môjho domu, musí sa stať mojim priateľom." A skutočne, Lýdia Eckhardt je veľmi priateľská a prijemná žena od prvého kontaktu. Ako sama hovorí, módný salón je úplne iná forma predaja

ako obchod. Pánuje v ňom akýsi terti rezner, táto forma povznesenia, keď módná návrhárka do každého modelu vkladá kus seba samej. Lýdia Eckhardt môže byť ľadá na desiatky krátkych kolekcií, veľkolepé módné prehliadky, ocenenia doma i v zahraničí. Ona sama však za svoj najväčší úspech považuje skutočnosť, že jej dodnes zostali verné všetky zamestnankyne, s ktorými začala 2. mája 1991.

V roku 1998 získala cenu Hospodárskeho klubu „Zlatý bieste“ ako najúspešnejšiu podnikateľku a v roku 2006 získala ocenenie za podnikateľský čin, ktorý jej udelil prezident mesta Bratislava.

Pôsobenie
Mámenitne je uznávaná a veľmi známa módná návrhárka so svojim salónom v Bratislave.

Zaujímavosti
Jej kariéru módnjej návrhárky odštartoval vlastnoručne utvorený salón. Ako každá náročná mladá dievča, aj Lýdia Eckhardt sa chcela páchť a nosiť pekné veci. Keďže v tej dobe bola ponuka v malých obchodoch mierne poverená obmedzená, rozhodla sa vziať všetko do svojej ruky. Šla najprv pre seba, neskôr pre kamarátky, až prišiel konkurz do Štúdia módy Emmy Tekelyovej a úplne prvá kolekcia Safari. A odiaľ už iba krôčik k úplnému si sna o vlastnom salóne. Začínala v сутeréne na ulici Matúja Dela v miestnosti s plochou 48 štvorcových metrov. Svoj prvý salón otvorila 2. mája 1991 v Bratislave. Dnes vlastní značku Lýdia Eckhardt Exclusive a Diane a mimoriadne obľúbený salón na najvyššom poschode domu na Hviezdoslavovom námestí.

Zdroje:
<http://www.osobnosti.sk/index.php?wo=zivotopis&ID=155>
<http://feminity.zoznam.sk/profil/173/lydia-eckhardt>

Krištína Petrovčiová, Lenka Poláková

Obrázok 9 Lýdia Eckhardt

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Milan Chautur
*04.09.1957, Snina

Narodenie
Vladyka Milan Chautur sa narodil 4. Septembra 1957 v Snine. Detstvo prežil v rusinskej obci Veľká Poľana na východe Slovenska, ktorá už dnes ale neexistuje.

Štúdium
Štúdium na Gymnáziu am. gen. Ľudvíka Svobodu v Humennom začal v roku 1972, a už počas tohto štúdia v roku 1974 zložil v Kongregácii Najsvätejšieho Vykupiteľa prvé rehoľné sľuby. Po úspešnej maturite bol prijatý na Cyrilo-metodskú teologickú fakultu v Bratislave.

Pôsobenie a súčasnosť
14. júna 1981 v Prešove bol vysvätený za kňaza križevckým eparchom Dr. Joachimom Segedim. Po kňazskej vysviacke bola jeho prvou farnosťou Borov-Kalínov. V rokoch 1982-1984, počas výkonu základnej vojenskej služby v Čechách, pôsobil medzi vojakmi ako kňaz. Po skončení služby mu bola pridelená farnosť Medzilaborce, neskôr Šmigovec, Porúbka. Aktívne sa venoval spolupráci s mládežou, kvôli čomu sa dostal do pozornosti Štátnej bezpečnosti. Dňa 1. júla 1990 bol zvolený za viceprovinciála

kongregácie redemptoristov so sídlom v Michalovciach. 11. januára 1992 bol Mons. Milan Chautur menovaný Svätým Otcom Jánom Pavlom II. za titulárneho biskupa kresimenského a pomocného prešovského biskupa. Z rúk prešovského sídelného biskupa Mons. Jána Hirku prijal 29. februára 1992 v Mestskej hale v Prešove biskupskú vysviacku. Neskôr 21. februára 1997 bol menovaný za apoštolského exarchu pre novovytvorený apoštolský exarchát katolíkov byzantského obradu v Košiciach taktiež Jánom Pavlom II. (grkatke.sk) Terajším pápežom Benediktom XVI. bol 30. januára 2008 menovaný za košického gréckokatolíckeho eparchu. V rámci Konferencie biskupov Slovenska vedie v súčasnosti Milan Chautur Radu pre rodinu a mládež. (osobnosti.sk) Košickým biskupom je už po dobu dvadsať rokov a v tejto funkcii aj naďalej pôsobí.

Zaujímavosti
Mons. Chautur sa rád vracia do svojho rodného kraja. S nezlomnou energiou je neustále prítomný na duchovných podujatiach, kde posilňuje zverenú stádo vo viere. Osobitne mu prirástla k srdcu mládež, ktorej venuje stretnutia na farskej i celoslovenskej úrovni. Vo svojom prístupe k mládeži je vždy otvoreným, mladým radcom a sprievodcom pri hľadaní ich správnej životnej orientácie a cieľa. Pozná hodnotu úsmevu a aj preto je medzi mladými stále sám mladý. O Chauturovi je tiež známe, že je vášnivý futbalista. Futbal je pre neho aj spôsobom ako sa stretnúť s mladými ľuďmi a to nielen zahrať si futbal, ale aj zísť do osobných problémov mnohých z nich. Niektorým tak pomohol vyriešiť rodinné problémy, ďalším do poriadku manželstva. Iným takto dopomohol k prístupiu k sviatosti zmierenia. Z ihriska si vytvoril akési predĺžené pastoračné pracovisko. Vladyka je tiež veľkým nadšencom turistiky a lákajú ho hory. Už ako študent pokoril náš najvyšší končiar Gerlachovský štít. Má za sebou aj najvyššiu horu Grécka Mítikas, bajny Olymp. Okrem horskej turistiky má rád aj cykloturistiku. Napriek trvalej spomienke nad obocím si rád zahrá bokej aj dnes. (slovo.grkatko.sk)

Zdroje:
www.osobnosti.sk, www.slovo.grkatko.sk, www.grkatke.sk

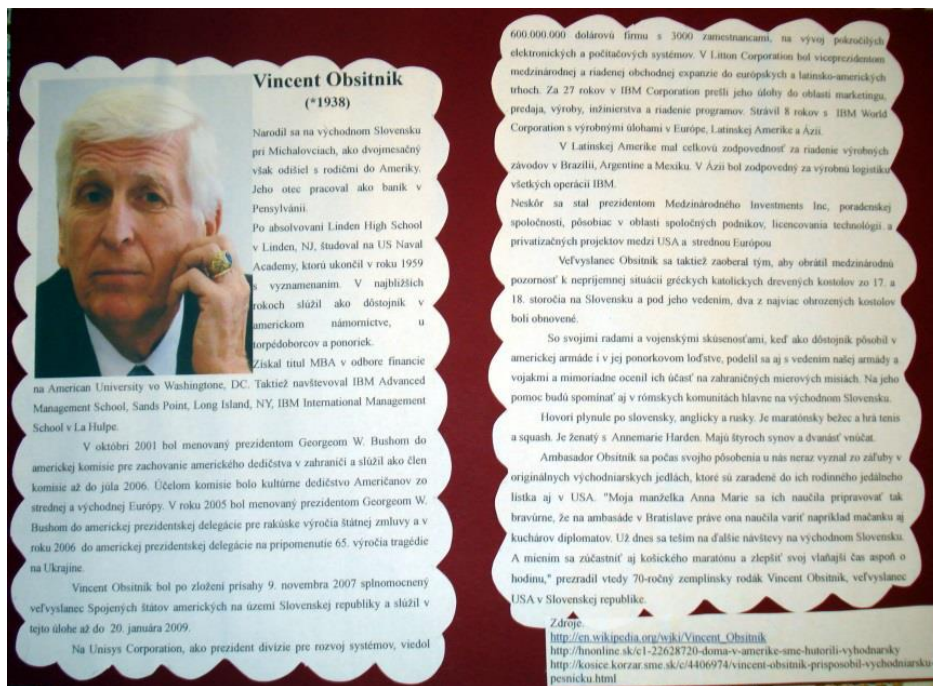
Obrázok 10 Vladyka Milan Chautur

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Obrázok 11 Renáta Špačková

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Obrázok 12 Vincent Obsitník

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Príloha 4 Beseda žiakov o knihe B. Bergerovej: Najväčší biznis môjho života

Obrázok 13 Beseda študentov naozaj zaujala

Prameň: archív školy

Obrázok 14 Blanka Bergerová s rodinou

Prameň: súkromný archív A. Efrata

Obrázok 15 Dr. Avihou Efrat

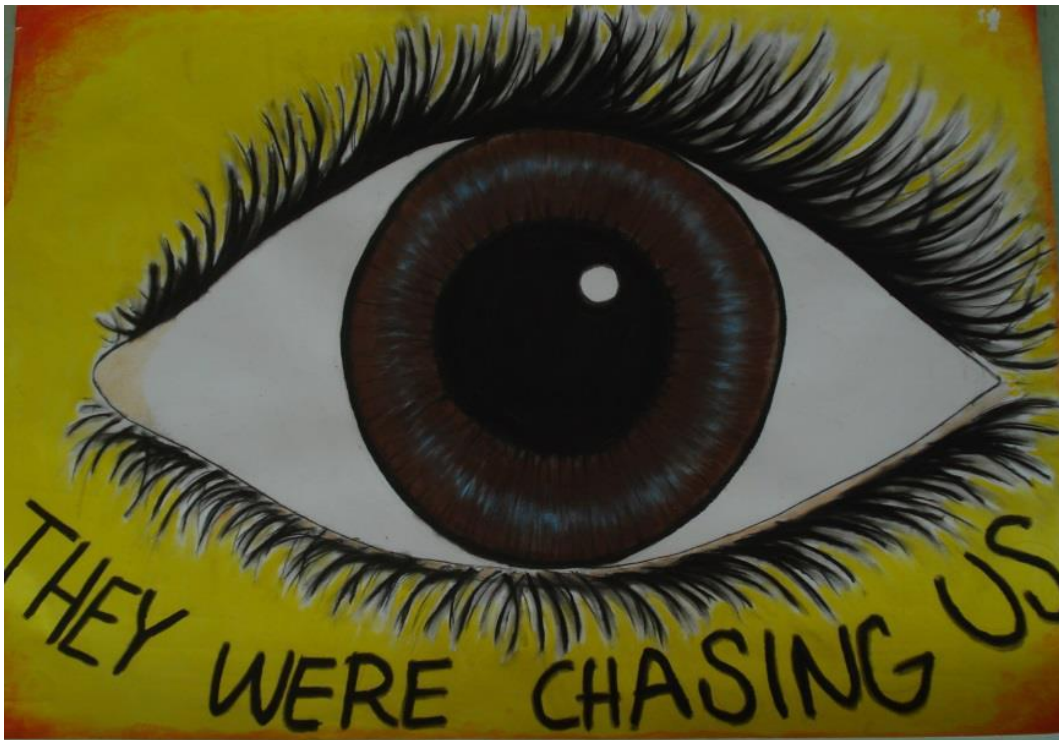
Prameň: archív školy

Obrázok 16 Autogramiáda knihy na záver besedy

Prameň: archív školy

Príloha 5 Výstupy žiakov – projekcia myšlienok

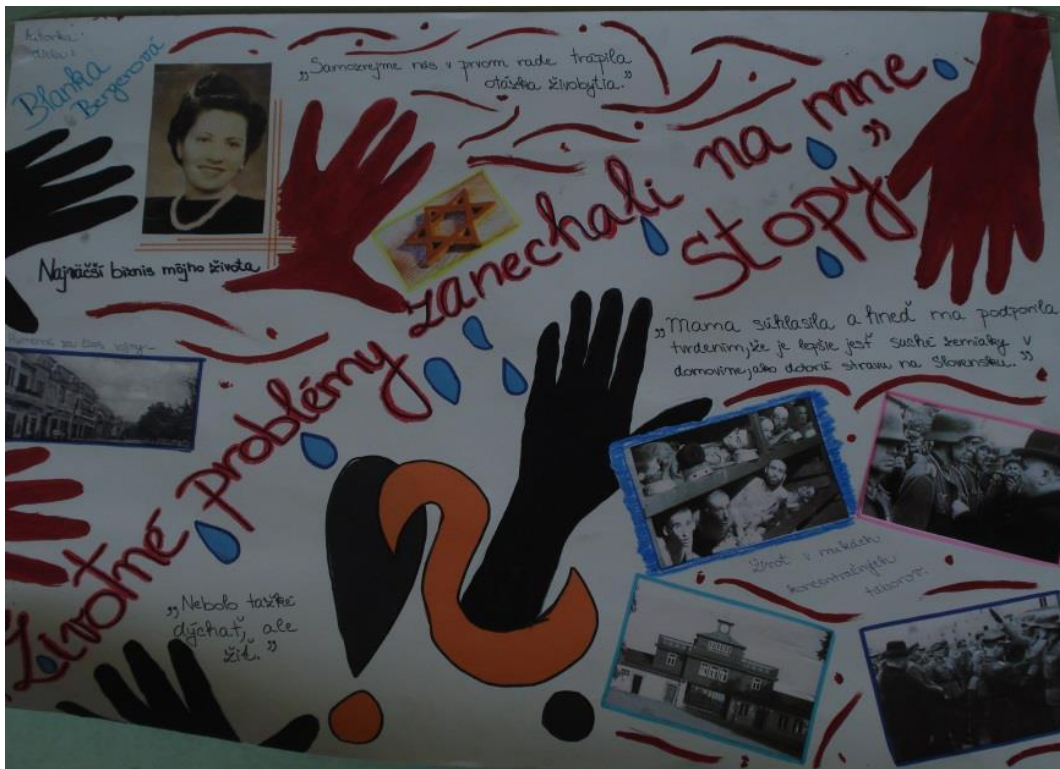
Obrázok 17

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Obrázok 18

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Obrázok 19

Prameň: vlastný archív, žiacka práca

Obrázok 20

Prameň: vlastný archív, žiacka práca